

форсайт прогнозиране на развитието на
биотехнологиите в отрасъл лозарство и винопроизводство
работен документ

ФОНДАЦИЯ "ПРИЛОЖНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И КОМУНИКАЦИИ"

**Форсайт прогнозиране
на развитието на
биотехнологиите в отрасъл
ЛОЗАРСТВО И ВИНОПРОИЗВОДСТВО**

27 май 2004 г.
Работен документ

Фокус на пилотното форсайт упражнение

Изборът на секторите “*Лозарство и винопроизводство*” за фокус на форсайт упражнението представлява многоетапен процес на:

- първоначално натрупване на информация за най-важните приложения на биотехнологиите в земеделието и хранителната и питейната промишленост;
- обработка и приоритизиране на тази информация спрямо различни критерии;
- консенсус при избора на един от приоритизираните фокуси между представителите на различните групи заинтересовани лица, участващи в този процес.

Лозарството и винопроизводството са традиционно силни отрасли за България, благодарение на оптималната комбинация от природни и човешки ресурси, традиции в селекцията и в технологиите на винопроизводство, историческо и културно наследство, подпомагашо винения и селския туризъм. Форсайт упражнението разгледа така определения фокус от гледна точка на факторите, които могат да повлияят на конкурентоспособността на лозарството и винопроизводството няколко години след приемането на България за членка на Европейския съюз (времеви хоризонт на упражнението е 2015 г.).

В работата си експертният панел акцентира върху приложението на *биотехнологиите* по протежение на цялата производствена верига - от лозата до виното. Изборът бе обоснован от огромния потенциал на биотехнологиите, довел до световното им признание за технологии на 21-и век. Проследяването на цялата производствена верига при форсайт упражнението допринесе за осъществяването на многостранен и изчерпателен анализ на фокуса и до идентифицирането на колкото се може повече групи от ключови фигури, участващи в изследваната система. Анализът не се ограничава само в статично определяне на силните и слабите страни на лозарството и винопроизводството или на възможностите и ограниченията пред тях. Определят се и движещите сили (фактори), които оказват позитивно или негативно влияние върху двата отрасли, като стимулират или неутрализират силните и слабите им страни.

В резултат на цялостната методична работа на панела от експерти във форсайт упражнението фокусът “Лозарство и винопроизводство” от първоначалния си лаконичен вид добива пълнокръвен образ под формата на “Сценарий”, които са резюмета на всички проведени анализи под формата на “картини” на възможното бъдеще.

SWOT анализ

(анализ на: Strengths = Силни страни, Weaknesses = Слаби страни, Opportunities = Възможности, Threats = Заплахи)

SWOT анализа се използва за да се отговори на няколко въпроса, свързани с изследвания сектор:

- Къде се намираме (в национален, регионален, световен мащаб)?
- Какво притежаваме (в наличност или липсва, вероятно да получим, възможно да постигнем)?
- От какво да се възползваме или предпазим (положителни или отрицателни тенденции, събития)?
- Каква стратегия да изберем (активни действия, пасивност, формиране на коалиции)?

В този контекст дефинициите на компонентите на SWOT - анализа са:

- **Силни страни** = налични вътрешни ресурси (материални, интелектуални). *Какво притежаваме?*
- **Слаби страни** = липса или недостиг на вътрешни ресурси (материални, интелектуални). *Какво ни липсва?*
- **Възможности** = положителни външни обстоятелства. *От какво можем да се възползваме?*
- **Заплахи** = негативни външни обстоятелства. *Какво можем да загубим, от какво да се предпазим?*

Компонент на SWOT	Характеристика	Коментар
Силни страни	История и традиции	Вековни традиции в лозарството (създадени уникални местни винени и десертни сортове) и във винопроизводството (разнообразие на местни технологии).
	Разнообразие от лозаро-винарски райони и благоприятни почвено-климатични условия	Разнообразни и уникални комбинации от почвено-климатични фактори, отразяващи се на специфичните качества на вината от местни и интродуцирани сортове грозде, на качествата на десертното грозде.
	Богата сортова листа на винено и десертно грозде	Уникални сортове, продукт на древна и съвременна селекция, хибридни сортове десертно грозде, хибриди, устойчиви на неблагоприятни фактори, набор от нови хибридни сортове.
	Значителен брой винопроизводители (основно	Около 50 са частните винопроизводствени компании,

**форсайт прогнозиране на развитието на
биотехнологиите в отрасъл лозарство и винопроизводство**
работен документ

	частни)	равномерно разпределени из цялата страна.
	Активност на вътрешните и външните пазари	Популяризиране и дистрибуция на вина на традиционни и нови пазари от типични местни и интродуцирани сортове грозде.
	Висококвалифицирани експерти	Научноизследователски институти и катедри по лозарство и технология на винопроизводството – специалисти с бакалавърска и магистърска степен.
	Закон за виното и алкохолните напитки	
Слаби страни	Влошена възрастова структура на лозята	Скоростта на презасаждане на нови лозя е по-ниска от отмирането им, което води до застаряване на насажденията и намаляване на тяхната площ.
	Малки по площ лозови насаждения	След реституцията големите масиви се разпределят на различни собственици, което затруднява механизиранията обработка и мащабното производство.
	Недостатъчни знания за модерните технологии в лозарството и винопроизводството	Остаряла инфраструктура и програми за обучение, недостатъчно средства за обучение и участия в международни симпозиуми, изоставане спрямо новите тенденции в стиловете вина.
	Остаряло техническо оборудване	Липса на инвестиции за осъвременяване на техническата база.
	Липса на пазарна ориентация в стила на вината	Неразбиране на новите конкурентни условия на пазара – нови стилове вина, постоянство на качеството, гарантиране на произхода.
	Отсъствие на държавен контрол върху имената на районите	Имената на районите върху етикетите не са собственост на определени винопроизводители и могат да бъдат използвани от конкуренти - неблагоприятно влияние при дистрибуцията на международните пазари.
	Недостатъчно национално финансиране на лозарството и промоцията на българските вина на външните пазари	Недостатъчно финансиране за: изграждане на пилотни пепиниерски стопанства и маточници; изкореняване на нерентабилните лозя и презасаждането им; модерно оборудване за винопроизводство; национална рекламна кампания.

**форсайт прогнозиране на развитието на
биотехнологиите в отрасъл лозарство и винопроизводство**
работен документ

Възможности	Здравословен ефект на гроздето и виното	Доказан профилактичен ефект срещу множество от т.нар. “съвременни” болести, благодарение на съдържащите се в гроздето естествените антиоксиданти.
	Пазарна ниша за екологично чисти, органични и деликатесни продукти	Съществува значителна пазарна ниша на европейския и световния пазар за екологично чисти и здравословни продукти, както и за функционални храни. Потребителското търсене е насочено към качествените и бутиковите вина.
	Растеж на населението и промени в неговата структура	Разнообразяване на предпочитанията на потребителите, нови пазарни ниши, сегментиране на пазара.
	Членство в Европейския съюз	Няма квоти на ЕС върху производството на десертно грозде.
	Глобализация	Възможности за движение и обмен на специалисти и технологии, достъп до информация и пазари, винен туризъм.
Заплахи	Глобализация	Засилена конкуренция от страна на традиционните държави винопроизводителки, както и на “новите” страни - Чили, ЮАР, Австралия и др.
	Изменения на климата	Влияние на глобалното затопляне и засушаване върху различните фази от вегетационния период на лозата – допълнителното напояване оскъпява продукцията.
	Замърсяване на околната среда	Екологичната чистота и здравословният ефект на продуктите (грозде, вино) са важни критерии за потребителските предпочитания.
	Членство в Европейския съюз	Неоптимални квоти поради бавната скорост на обновяване на лозовите масиви.

Движещи сили

Движещите сили са всички фактори, които са отговорни за предизвикването на промени (положителни или отрицателни) в изследваната система (конкретно в лозарството и винопроизводството). Те могат да бъдат: тенденции в световен, национален или регионален мащаб, промени в тези тенденции, ограничаващи фактори, технологични пробиви, значими събития. Определянето на движещите сили е много важен етап от методологията за изграждането на “Сценарии” за възможното бъдеще на лозарството и винопроизводството през 2015 г.

За определяне на ключовите движещи сили в конкретното форсайт упражнение, панелът от експерти изгради концепция за “успешен” сценарий на развитие на лозарството и винопроизводството, базираща се на три основни “компонента на успеха”:

- Качество
- Имидж
- Уникалност

За всеки един от тези компоненти бяха анализирани факторите, които могат да генерират промени, следователно оказват влияние на системата:

Компонент	Движеща сила	Коментар
Качество	Сертифициран посадъчен материал	Осигуряване на оптимално количество висококачествен обезвирусен посадъчен материал с помощта на растителните биотехнологии – качествени суровини за конкурентоспособно винопроизводство.
	Квалифицирани човешки ресурси	Осигуряване на качествено образование и възможности за практическо обучение, приложение на научните изследвания в практиката, международен обмен на технологии и специалисти.
	Стандарти за качество и безопасност	Съобразяване с изискванията на европейските и световните потребители за високи стандарти и постоянство на качеството, безопасност и здравословен ефект на храните.
	Тенденции в предпочитанията на потребителите	Съобразяване със съвременните тенденции за консумация на ароматни, леки за консумация вина, с гарантиран произход.
Имидж	Маркетингови умения	Завоюване на оптимални пазарни ниши, благодарение на богат асортимент от продукти, умел маркетинг и защита на интелектуалните права, постоянство на качеството.
	Активност на частния сектор	Находчиви решения за индивидуална рекламна кампания на частни

**форсайт прогнозиране на развитието на
биотехнологиите в отрасъл лозарство и винопроизводство**
работен документ

		производители, съобразена със съвременните тенденции на пазара.
	Национална рекламна политика	Мащабна и значително по-ефективна рекламна кампания, насочена към цялостния имидж на винопроизводството и възможностите за туризъм в България.
	Винен туризъм	Развиване на икономическия потенциал на съчетанието природни и исторически забележителности с лозарството и винопроизводството.
Уникалност	Местни сортове грозде	Пазарна ниша за вина и десертно грозде от уникални местни сортове лоза.
	Умения и традиции	Отлични възможности за селекция и за винопроизводство, съчетавайки вековни традиции със съвременни технологии.
	Комбинация от ресурси	Уникална комбинация от местни сортове, специфични технологии, човешки ресурси и почвено-климатични условия, които допринасят за високото качество на произведените вина.

В обобщен вид факторите, които генерират промени за всичките три “компонента на успеха”, са:

Движещите сили: **глобализация** и **климатични изменения** са *тенденции* в глобален мащаб, а **членството** на България в Европейския съюз е *значимо събитие*.

Сценарии

(или как могат да се представят правдоподобни картини на вариантите за бъдеще)

Създаването на сценарии не е опит за предсказване на бъдещето, а само за илюстриране на възможните негови варианти. Методът се базира на солидни анализи на настоящото положение в дадената изследвана система, на тенденциите за промени в нея, на движещите сили, които ѝ влияят, както и на ключовите фигури и неочакваните събития, доколкото могат да се предвидят. По такъв начин създадените “картини на възможното бъдеще” са правдоподобни в своята вътрешна логичност, а не случаен полет на фантазията.

Използвайки анализите за SWOT, движещите сили, ключовите фигури и техните интереси в лозарството и винопроизводството бе съставена матрицата на сценариите, въз основа на която бе изградена вътрешната логичност и правдоподобност на сценариите. За изработката на сценариите бяха избрани две насоки: активни координирани действия на всички ключови фигури в отрасъла (активен сценарий) и пасивност с единични действия на отделни заинтересовани лица (пасивен сценарий). И двата сценария са с равна вероятност да се реализират в бъдеще като въпрос на лични предпочитания и убеденост на читателя е, кой от тях е по-вероятен.

Активен сценарий

*(“Българското царство на Дионисий” ексклузивно интервю за БиБиСи с
Министър-председателя на Република България, 14 февруари 2015 г.)*

Под формата на интервю с българския Министър-председател, направено пред журналист на БиБиСи през 2015 г., се описва как България е успяла да завоюва стабилен дял от световния пазар на вино и десертно грозде, въпреки динамичните промени и силната конкуренция в тази област. Като основни “стъпки към успеха” се посочват няколко действия, които осъществени съвместно, довеждат до една оптимистична картина на бъдещето:

- трезв преглед на “активите и пасивите” в лозарството и винопроизводството през 2004 г. (*базиран на силните и слаби страни от SWOT анализа*) и на бъдещите тенденции за развитие на пазара (*възможности и заплахи от SWOT анализа*);
- приоритизиране на винопроизводството от Правителството:
 - данъчни преференции за малките и средните предприятия, комбиниращи лозарството и винопроизводството със селски и винен туризъм;
 - добре организирана национална рекламна кампания, подпомагаща големите винопроизводители.
- стимулиране на приложенията на биотехнологиите за оптимизиране на сектора:

**форсайт прогнозиране на развитието на
биотехнологиите в отрасъл лозарство и винопроизводство**
работен документ

- производство на сертифициран висококачествен посадъчен материал и увеличаване на лозовите насаждения за спечелване на оптимални квоти;
 - съвременни методи за растителна защита;
 - усъвършенстване на традиционните технологии и прилагане на нови направления в науката (геномика, сензорна наука) за създаване на нови стилове вина;
 - прилагане на безотпадни технологии.
- мултидисциплинарност на научните биотехнологични разработки и възможност за комерсиалното им приложение от фермерите и предприемачите чрез съдействието на Научно-технологичните паркове;
 - наличие на Информационен портал в Интернет с осведомителни, образователни, консултантски, брокерски и промоционални функции за лозарството и винопроизводството;
 - адекватно прогнозиране на световните тенденции в сектора (Форсайт прогнози), създаващо стабилна среда за българските и чуждестранни инвеститори.

Пасивен сценарий

(“Състояние на лозарството и винарството в България” – кръгла маса, организирана от Министерството на земеделието и горите, 14 февруари 2015 г.)

Сценарият описва заседание на кръгла маса през 2015 г., на което присъстват представители на всички ключови групи от секторите лозарство и винопроизводство. Основният акцент е върху пасивността на тези групи към координиране или развитие на дейността им, което се отразява и на неблагоприятното състояние на двата сектора:

- съществуват съвременни научни разработки, които не достигат до практическото си приложение – подобрени сортове, оптимизирани технологии за производство на посадъчен материал, методи за диагностициране на здравния статус и за модерна растителна защита, иновационни подходи за винопроизводство според потребителското търсене;
- неефективно функциониране на научно-технологичните паркове поради недостатъчна информираност на фермерите и предприемачите за тяхното съществуване и услугите, които те предоставят, както и недостатъчната инициативност на самите учени, фермери и предприемачи да координират действията си;
- държавата е направила опити за стимулиране на двата сектора (усвояване на структурните и предприсъединителните фондове, субсидии, кредити, изложения и рекламна кампания), но ефективността им не е оптимална – информацията бавно и трудно достига до кандидатите, липсват обучения за създаване на проекти, непривлекателни кредитни схеми;
- съществува малък, но стабилен пазарен дял в производството на бутикови вина и на вина от местни сортове грозде от производители, успели да

**форсайт прогнозиране на развитието на
биотехнологиите в отрасъл лозарство и винопроизводство**
работен документ

- гарантират контрол на качеството на всеки етап от производствената верига, благодарение на висококвалифицираните си технолози;
- липсата на координация и на ефективна стратегия за бъдещето води до оттегляне на инвеститорите и до “изтичане на мозъци”.

Таблица: Обобщение на активния и пасивния сценарий спрямо ключовите групи действащи лица.

Действащи лица	Активен сценарий	Пасивен сценарий
Академични среди	- мултидисциплинарност; - качествено образование; - практическо приложение на разработките.	- теоретична подготовка; - разработките не достигат практическо приложение; - “изтичане на мозъци”.
Производители	- иновационна култура; - предприемчивост.	- консервативност; - недостатъчна инициативност.
Инвеститори	- активност; - прозорливост.	- предпазливост; - недоверие.
Политици и държавни служители	- приоритизиране на секторите; - ефективни действия; - дългосрочна стратегия.	- приоритизиране на секторите; - неефективни действия; - недействаща стратегия.
Браншови организации	- активни посредници; - информационен портал.	- неефективни посредници; - разпокъсана информация.

Пасивен сценарий:

“Състояние на лозарството и винарството в България” – Кръгла маса,
организирана от Министерството на земеделието и горите,
14 февруари 2015г.

Поканени: представители на научните и академичните среди, предприемачи, инвеститори, директор на Изпълнителната агенция по лозата и виното (той е модератор), Лозаровинарска камара, Асоциация на лозарите, на винопроизводителите, на фермерите, чуждестранни консултанти (Европейска комисия).

Модератор (М) на сесията - Директор на Изпълнителната агенция по лозата и виното

Модератор: Уважаеми дами и господа, днешното съвещание има за цел да анализира състоянието на българското лозарството и винарството, както и да изработи мерки за развитието на този отрасъл. Статистическите данни показват, че през последните 10 години загубихме ценни пазари и износът на вино и десертно грозде намалю. Стесни се и асортиментът на предлаганите от нас продукти. Бих искал да открия дискусията по тези и други проблеми, свързани с целта на свиканата Кръгла маса.

Представител на Институтите: Уважаеми колеги, радвам се, че най-после се появи възможност **всички заедно** да дискутираме положението на лозарството и винарството в България. Дано това събитие да не е твърде закъсняло.

Ще представя ситуацията от гледна точка на научните разработки в областта на биотехнологиите и тяхното приложение в практиката. Научните ни институти все още успяват да поддържат достатъчно високо ниво на изследователския си потенциал и дейност, въпреки недостатъчните инвестиции от страна на държавата. Разработили сме технологии за осигуряване на необходимото количество посадъчен материал, разполагаме с подобрени линии и сортове лоза, модерни средства за растителна защита, иновационни подходи и модерни технологии за винопроизводство. Проблемът е, че всичко остава в лабораториите.

Представител на предприемачите: Аз съм фермер от Плевенско. Купих 5000 лозички от реномиран производител с намерението да се занимавам с пепиниерство. Какво стана на практика - всичките се оказаха заразени и аз загубих хиляди евро. Всички знаете, че лозе не се прави за година-две, това е дългосрочна инвестиция.

Представител на институтите: В този случай е трябвало да се обърнете към съответния институт по лозарство или да закупите сертифициран от акредитирана лаборатория посадъчен материал. Колеги, това е често срещан проблем. Ние не можем достатъчно ефективно да предадем нашите научни разработки на фермерите и предприемачите. Те не знаят към кого да се обърнат.

Асоциации: Нали съществуват Научно-технологични паркове? Каква всъщност е тяхната роля тогава?

Представител на Агро-Биотехнологичен Парк: Реално съществува само един НТ Парк и той е в Софийския регион. Няколко бяха създадени и в останалите 5 района на България, но не успяха да разгърнат достатъчно дейността си. Самите предприемачи не проявиха голяма инициативност - повечето фермери идват и искат готова “рецепта за успех” без да имат желание да се обучат и преквалифицират спрямо новите технологии. За да има успех, процесът на сътрудничество трябва да е двустранен. Тук бе водещата роля на асоциациите - те трябваше да дадат по-голяма информационна яснота на членовете си за източниците на информация и полезни технологии в бранша...

Представител на Форсайт програмата: Ако позволите да Ви коригирам – нека не обвиняваме само браншовиците. Необходими бяха съвместни активни усилия, за да се развие оптимално лозарството и винопроизводството. Това бяха и част от препоръките ни във форсайт проекта преди десетина години – действия във всички аспекти: създаване на благоприятен климат за български и чуждестранни инвестиции, активна национална маркетингова кампания, данъчни преференции за малките и средни производители в бранша, иновативност в технологиите... Това не е нещо ново - случи се в Чили, в Австралия... Тогава нашите експерти наблегнаха на тревожния факт за недостатъчната площ на лозовите масиви и влошената им възрастова структура. Трябваше спешно да се реши този проблем преди 2007г. и влизането ни в ЕС. Сега вече... “падна мандалото” с квотите.

Представител на Министерството: Министерството на земеделието и горите предприе тогава мерки – субсидира създаването на нови насаждения и защити като търговски марки Мавруда, Памида и Широка Мелнишка лоза, отпуснахме и земеделски кредити за лозарите, поддържахме традиционното изложение “Винария”... Не можете да обвините държавата в пасивност.

Представител на Форсайт програмата: Тук не става дума за пасивност, а за недостатъчна ефективност.

Бизнесмен, занимаващ се с пепиниерство: Точно така! Колко от тези кредити са достигнали предназначението си? Информацията за това финансиране беше или недостатъчно ясна, или закъсняла. Всичко зависеше от личната инициатива и пробивност!

Представител на ЕС (симултантен превод): Подобен проблем се наблюдаваше и с усвояването на предприсъединителните и структурните фондове на ЕС. Вие добре го назовахте - *недостатъчна ефективност*. Аз бих внесъл оптимистична нотка в дискусиата с данните от маркетинговото проучване на европейския пазар за вино. Там България има малък, но стабилен дял с бутиковите си вина от традиционни български сортове лоза, произведени от изби с високо квалифицирани

технолози. Втората ниша е на евтините вина, но тя варира поради разликите в качеството на различните партии. Проблемът идва не само от недостатъчния контрол върху качеството на суровините (напр. недобре узрялото грозде), но и върху технологията на производството на вино. Трябва да се поработи върху постоянството на качеството. Необходими са висококвалифицирани специалисти по цялата производствена верига - от гроздето до бутилираното вино в супермаркета, които да следят за качеството и безопасността на продукта във всяка фаза. Това е европейската политика от десетилетия насам, това са и изискванията на пазара. За съжаление малко български винопроизводители успяват да отговорят на тези високи стандарти. Благодаря за вашето внимание.

Представител на Университетите: Ние обучаваме висококвалифицирани специалисти, повечето от които, за съжаление, се реализират в чужбина - Франция, Италия, Калифорния, Австралия и Чили. Глобализацията си има и своите положителни страни. Въпросът е как да привлечем обратно в България нашите специалисти, които са натрупали ценен опит там...

След края на дискусията, разговор по мобилен телефон:

“...Да скъпа, приключихме. Колко човека се събираме довечера? Десет. Добре, ще купя няколко бутилки вино от чилийското. Как защо, ами ще излезе близо два пъти по-евтино. Добре, добре, ще ти купя и една юбилейна бутилка “Мавруд”, нали е и Свети Валентин...”

Активен сценарий:

**“Българското царство на Дионисий” - ексклузивно интервю за БиБиСи с
Министър Председателя на Република България,
14 февруари 2015г.**

БиБиСи: Уважаеми г-н Мин. Председател, всички бяхме свидетели на динамичните промени на световния винен пазар през последните няколко години. Как една малка страна (извинете ме за категорията) като България, успя да се пребори с “лъвовете” в бранша и да се наложи стабилно на световния пазар?

Мин. Председател (МП): Всеки един успех си има своята предистория. Перспективата за приемане на България в Европейския съюз през 2007 г. наложи преосмисляне на “активите и пасивите” на страната ни през 2004-а. Ние разполагахме с уникални природни ресурси: **характерни местни видове грозде, завещани още от древните траки като Мавруд, Мелник, Гъмза, Димят, Памид...**

БиБиСи: Да, жена ми е голям техен почитател – твърди, че притежават уникален аромат и вкус и са на много прилична цена..

МП: Този факт може само да ни радва... Освен това оценихме и неповторимата комбинация от климатични и почвени условия, които придават специфичен вкус на

световно разпространените сортове като Мерло и Каберне. Не на последно място **качеството на човешкия потенциал – квалифицирани учени и преподаватели, модерна система за образование и квалификация на кадрите, активни предприемачи и съдействието на държавната администрация и браншовите организации** оказаха допълнително важно влияние.

БиБиСи: Бихте ли пояснили все пак как успяхте да сглобите всички изброени елементи в една добре работеща индустрия?

МП: Всичко беше въпрос на поставяне на приоритети и на добра организация. Както ние се самоиронизираме – българите сме нация от индивидуалисти. Не зная дали сти чували поговорката: 100 българи – 101 мнения?

БиБиСи: Не съм, но е много показателна.

МП: Тогава разбирате, че задачата ни беше трудна. Благодарение на няколко проучвания и прогнози за развитието на световния пазар на вина, потенциала на българското лозарство и винарство, а също и за най-модерните приложения на биотехнологиите в тези отрасли, **винопроизводството бе поставено като един от приоритетите на българското земеделие**. Възползвахме се от научния потенциал в областта на класическите и модерни биотехнологии:

- **за осигуряване на сертифициран висококачествен посадъчен материал** (сам разбирате, че без качествено грозде няма и качествено вино);
- за **растителна защита според европейските и севтовни стандарти**;
- **усъвършенствани традиционни технологии**;
- **прилагане на ензимни технологии за подобряване на ароматно-вкусовите качества и подчертаване на спецификата на виното**;
- развитие на безотпадно производство.

За няколко години успяхме да удвоим засадените площи с български сортове грозде. Тук обаче има един характерен момент: за да направим тези технологии достъпни за предприемачите и фермерите, както и за да създадем мултидисциплинарност на научните разработки, ние основахме няколко регионални Научно-технологични парка.

БиБиСи: Каква беше тяхната роля?

МП: Те осъществяваха връзката между научните разработки и тяхното комерсиално приложение и привлякоха много фермери и предприемачи към модерния тип земеделие. Освен това пренасочиха приоритетите на съответните научни среди в по-практическа насока.

БиБиСи: Как всъщност се привлякоха предприемачите и фермерите към този нов тип организации - Научно-технологичните паркове?

МП: Благодарение, естествено, на **Информационните технологии**. Възможностите за популяризиране чрез Интернет бяха максимално използвани:

всеки регионален парк изгради своя интернет страница, а асоциацията на лозарите и на винопроизводителите изградиха общ **информационен портал с брокерски функции**: активна посредническа дейност между фирмите, научните среди, държавната администрация и международните донорски организации, консултации за оптималното усвояване на предприсъединителните и структурните фондове, популяризиране на **винения туризъм** като алтернатива за малките и средни производители.

БиБиСи: Това означава ли, че сте заложили на силно развития малък и среден бизнес за сметка на големите предприятия?

МП: За да бъде една индустрия с устойчиво развитие е необходимо равномерно разпределение на дяловете на МСП и големите фирми-производителки. **Държавата осигури данъчни преференция за онези МСП, които комбинират гроздо-и винопроизводството с винен и селски туризъм**. По такъв начин се подпомогна икономическото развитие и инфраструктурата на селските райони. Някои производители се специализираха в производството на бутикови вина с колекционерска стойност (достъпа до каталозите и поръчките могат да се осъществят по интернет). **Големите фирми, предлагащи вина на световния пазар, бяха подпомогнати от добре организирана национална маркетингова кампания на международно ниво**.

БиБиСи: Все пак нищо не може да бъде осъществено без адекватно финансиране. Предполагам, че вашият успех се дължи на привличането на достатъчно инвестиции.

МП: Инвеститорите са предпазливи и прагматични хора, а през периода 2004 – 2007 г. влягането на капитали в биотехнологиите и в земеделието се считаха за рискови. Форсайт прогнозите за тенденциите в бранша илюстрираха големия потенциал на винопроизводството с помощта на модерните биотехнологии. Комбинацията между възможности и съществуващи ресурси – човешки, технологични и природни, се оказа убедителна за българските и чуждестранни инвеститори.

БиБиСи: Как виждате бъдещето на българското винопроизводство?

МП: Консумацията на вина в световен мащаб ще продължи устойчиво да расте, поради здравословния им ефект и подобрените им **ароматно-вкусови качества, специално разработени според предпочитанията на различните групи потребители** (знете, че вече геномиката се прилага като рутинна технология, както и сензорната наука). Бих искал тук да добавя и пресепективния пазар на **десертното грозде, с което също сме завоювали стабилен пазарен дял**. Разполагаме с уникални сортове, плод на дългогодишна селекция, които са много добре приети. **Надявам се, че нашите вина ще продължат да бъдат “запазената марка” на България**.

Препоръчителни действия за постигане на активния сценарий

БИОТЕХНОЛОГИИ В ЛОЗАРСТВОТО И ВИНАРСТВОТО

- Поставяне на българското лозарство и винарство като приоритетни в българското земеделие на равнище Министерство.
- Издигане на високо ниво качеството на човешкия потенциал чрез: а. Модерна система за образование. б. Квалифицирани преподаватели и учени. в. Квалификация на кадрите в отделните звена, лаборатории и агенции. г. съдействие на държавната администрация и браншовите организации.
- Масово използване на информационните технологии. Създаване на информационен портал с брокерски функции за активна връзка между фирмите, научните среди, държавна администрация, международни организации и др.
- Финансиране на отделните фирми чрез участие в международни програми, предприєдинителни европейски фондове за изграждане главно на инфраструктура, изграждане на смесени предприятия, както и преференциални държавни субсидии.
- Поставяне на акцента върху характерните местни сортове грозде като: Мавруд, Мелник, Гъмза, Димят, Памид и т.н и получаването на вино от тях.
- Осигуряване на сертифициран висококачествен посадъчен материал.
- Осигуряване на растителна защита според световните и европейските стандарти.
- Усъвършенстване на традиционните технологии, съобразно съвременните изисквания.
- Прилагане на ензимни технологии за подобряване на ароматно-вкусовите качества и спецификата на вината.
- Създаване на условия за развитие на винен туризъм. Държавата да създаде данъчни преференции, за онези фирми, които наред с винопроизводство, развиват и винен туризъм.
- Развитие на добра маркетингова организация, както за вино така и за десертно грозде.